

bijenteelt

Maandschrift voor de Bijenteelt

Versijnt maandelijks - Jaargang 76 - No. 5 mei 1974

Officieel orgaan van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt in Nederland

HEEFT U AL PLANNEN?

Dan heeft U zeker ook al aan kastkaarten gedacht?

De gehele levensloop van een volk op één kaart.

U kunt ze niet missen.

KASTKAARTEN 10 stuks voor f 2,25

Zijn Uw koninginnen al gemerkt?

Nu is het eenvoudig.

Het bespaart U later veel zoekwerk.

MERKPLAATJES . . . 100 stuks met bijbehorende lijm f 4,10

Zijn Uw kasten reisvaardig?

Een reissluiting is eenvoudig en doeltreffend.

REISSLUITINGEN met 3 meter band voldoende voor iedere kast
f 8,75

Openingstijden op zaterdagen

Het Bijenhuis is iedere eerste en derde zaterdag van de maand
geopend van 9.00 tot 12.00 uur.

De eerstvolgende openingsdata zijn:

18 mei; 1 juni; 15 juni.

Verkoopadressen

Tegen een geringe prijsverhoging zijn al onze artikelen ook verkrijgbaar bij de afdelingsdepots:

B. Th. Barten, Koningslaan 23, Bunnik.

Boerenbond Neerbosch-Hees, Sint Agnetenweg 63, Nijmegen.

S. G. v. d. Esschert, Spreeuwenweg 45, Apeldoorn.

Door de sterke stijging van de wasprijzen zijn wij genoodzaakt de prijs van onze standaard kunstraat te verhogen tot f 14,— per kg.

BIJENHUIS-WAGENINGEN

GRINTWEG 273

Algemene Bank Nederland-Wageningen
rekening nr. 53.90.42.900

Giro 823276
Telefoon 08370 - 12863

MAANDSCHRIFT VOOR BIJENTEELT. Adres redactie en administratie: Bijenhuis, Wageningen.

Redacteur: G. v. d. Weert, Commissie van Redactie: W. Assink en H. G. Maagendans. De niet van redaktiewege geplaatste artikelen vertolken de mening van inzenders en geven niet altijd het inzicht van de redactie of het hoofdbestuur weer.

Alle stukken aan het Bijenhuis te Wageningen, ook opgaven en betaling van advertenties en speurbijtjes. Giro 84 68 01.

BIJ ONZE OMSLAGFOTO

Dit is een deel van de pentekening „De Ezel in de School” aanwezig in het „Kupferstichkabinett” in Berlijn-Dahlem.

Waarom de jongen in de bijenkorf kruipt is niet duidelijk. Het bewijst wel hoe de imkerij met het dagelijks leven was verweven. De foto werd beschikbaar gesteld door het Instituut voor Duitse Volkskunde te Berlijn, afd. Archief voor Ethnografische Ikonografie.

Ons klankbord

M'n lieve mensen, waar maken we ons in 's hemelsnaam druk over? Over een contributieverhoging die wel berekend 62½ cent per maand bedraagt. Oftewel iets meer dan de kosten van een pakje sigaretten per kwartaal!

En vanwege die zes dubbeltjes worden de meest boze plannen gesmeed, van bedanken af tot het oprichten van zelfstandige verenigingen, die natuurlijk helemaal geen levensvatbaarheid hebben, toe.

Nu leven we nog steeds — gelukkig — in een vrij land, waarin men niet gedwongen wordt, zoals in een nog niet zo ver verwijderd verleden het geval was, tot een bepaalde organisatie toe te treden m.a.w. zij die andere plannen hebben moeten dat dan maar doen. Maar zij moeten dan toch ook bedenken, dat een van de wezenlijke kenmerken van de herwonnen democratie, waar de Nederlander in heden en verleden voor heeft gevochten is dat de minderheid zich bij het meerderheidsbesluit neerlegt en een stemmenverhouding van 120 tegen 50 spreekt dan toch wel duidelijke taal.

Het is dan ook waarschijnlijk niet zozeer het geld als die merkwaardige geest van onvrede die van oudsher bij een deel van onze leden leeft en min of meer is te vergelijken met de kankermentaliteit van de nederlandse soldaat. Dat het alleen om het geld zou gaan wil er bij mij niet in. Immers de pure hobby-ist is gewend dat zijn hobby, welke dat dan ook moge zijn, geld kost. Voor de overige imkers maakt deze verhoging, gelijk aan de opbrengst van een paar potjes honing, niets uit. Wat staat aan de debetzijde van de winst van f 20,— per jaar aan uitgespaarde contributie?

1. Het niet meer opgenomen zijn in de W.A. verzekering waarvoor de leden twee jaar geleden zo hebben gevochten. Wij hopen van ganser harte dat u deze nooit nodig zult hebben maar als het u ooit mocht overkomen en de klap komt hard aan kan u dat ettelijke duizenden guldens kosten.
2. Het niet meer deelnemen in onze brandreis- en diefstalverzekering. Voor deze schade kunt u zich natuurlijk persoonlijk verze-

keren, maar dat kost dan wel meer dan de contributie bedraagt.

Dat zijn dan naast de suikerlevering de directe economische en persoonlijke belangen, grof gezegd het egoïsme in het verenigingslidmaatschap. Maar mag het ideële doel helemaal geen rol meer spelen? De vereniging is ten slotte voor dat ideële doel opgericht. „Bevordering der Bijenteelt” wat mede moest worden bereikt door het behartigen van de belangen van de bijentelers. Onder dat ideële doel valt ook wat door een aantal leden wordt voorbijgezien of niet wordt aanvaard.

Het behartigen van onze belangen niet alleen op landelijk maar ook op internationaal niveau, zij het dan ook dat dit veelal geschiedt door Bedrijfsraad of Landbouwschap, waarvan onze organisatie ook deel uitmaakt.

Het deelhebben aan de wereldorganisatie Apimondia. Het onderhouden van contacten met de wetenschappelijke staf van de Landbouwhogeschool.

Het zeer te waarderen contact met de Plantenziektkundige Dienst.

Het uitgeven van brochures en het beschikbaar stellen van propagandamateriaal.

Het schriftelijk en telefonisch beantwoorden van vragen, het geven van inlichtingen en het uitgeven van een maandblad.

Ten aanzien van het maandblad wordt nog al eens naar het buitenland verwezen, waar de tijdschriften beter en uitvoeriger zouden zijn. Men ziet daarbij echter over het hoofd dat daar het abonnement vrijwel nooit bij het lidmaatschap van de vereniging is inbegrepen. Het abonnementsgeld van de vier duitse bladen met de grootste oplage bedraagt thans gemiddeld f 15,— per jaar, het zwitserse blad hier via de boekhandel betrokken f 18,— en het engelse Beeworld, (wat vier maal per jaar verschijnt) f 50,—. Dit zijn de kosten over 1973 en deze zullen binnenkort wel weer omhoog gaan. Deze bladen hebben een groot aantal abonné's en beschikken over tal van wetenschappelijke medewerkers. Bij de beoordeling van ons maandschrift zien de leden er dikwijls ook nog aan voorbij dat onze statuten de publicatie van tal van officiële stukken voorschrijven, wat door

sommigen helemaal niet op prijs wordt gesteld, terwijl anderen een nog veel uitgebreider verslaggeving wensen. En wat betreft meer tentoonstellings- en propagandamateriaal leven er bij het H.B. dezelfde wensen, maar voor de verwezenlijking daarvan zullen dan toch eerst de nodige middelen moeten worden gefourneerd.

Nu is er bij een betoog als u hier wordt voorgeschoteld niet aan te ontkomen dat de schrijver min of meer gaat generaliseren, minder elegant uitgedrukt, allen over één kam scheert en dat is ook weer een onbillijkheid. Er zijn le-

den die de vaan van eensgezindheid en saamhorigheid hoog houden en ten bewijze van hun trouw en toewijding op de algemene vergadering ten aanschouwe van iedereen het declaratieformulier in snippers scheuren. Laten wij dit gebaar voor ogen houden en deze leden tot voorbeeld nemen en „alles sal rech kom”.

Gij, leden die naar ons gevoel de vaderlandse deugd der zuinigheid te ver wilt doorvoeren, denk aan de velen onder ons die zonder enige vergoeding met de volle inzet van hun werkracht voor de vereniging werkzaam zijn en laat ze niet in de steek.

OFFICIELE MEDEDELINGEN

Kort verslag van de Hoofdbestuursvergadering gehouden in het Postiljon Motel Utrecht-Bunnik op 30 maart 1974.

Van de H.B.-leden is de Hr. B. Th. Kinkelaar met kennisgeving afwezig.

De discussie is vanzelfsprekend gericht op de 's middags te houden algemene vergadering, op een exacte formulering van het standpunt van het H.B. en in hoeverre in dit stadium aan de algemene vergadering concrete toezeggingen kunnen worden gedaan.

Een scherpe stellingname van de A.V. is alleszins verklaarbaar. Het H.B. onderscheidt twee hoofdpunten. Door de structuur van de vereniging lopen we in deze haastige tijd achter de feiten aan. Het quotum had al veel eerder verhoogd moeten worden. Afd. Handel dient uit de rode cijfers te komen. Wat dat betreft zijn er twee richtingen mogelijk. Werknemers ontslaan om de kosten te drukken. Geen ontslag maar de productie verhogen en lonend maken.

De voorzitter meent dat de inzet niet efficiënt is en constateert tot zijn verbazing dat men de accountant tot zondebok maakt. Het H.B. is tegen het ontslag van medewerkers in de productieafdeling met het oog op de consequenties voor bedrijf en leden. De z.g. tijdschrijfcommissie werkt aan de kostprijsberekening en de stroomlijning van het bedrijf. Het resultaat daarvan dient in ieder geval te worden afgewacht. Als het standpunt dat afd. Handel universele service moet geven blijft gehandhaafd is ontslag onmogelijk. In de administratieve sector is

het dienstverband met twee krachten — waarvan één parttime — beëindigd. De Hr. Pater breekt een lans voor het koppelen van de contributie aan de geldontwaarding, waaraan voorlopig wel geen eind zal komen en waardoor het geharrewar over wel of niet verhogen van de contributie in de toekomst wordt voorkomen.

De Hr. v. d. Meulen zegt dat onze medewerkers enthousiast en vakbekwaam zijn, maar dat het schort aan organisatie. Er wordt ook teveel service gegeven wat tegenwoordig een kostbare zaak is. De Hr. Habers vraagt zich af of de verkoop van imkersartikelen wel handel is.

Daar is geen noemenswaardige winst op te maken. Alleen de verkoop van afgeleide producten is handel. De omzet van imkersartikelen is niet te vergroten. De winst moet uit de afgeleide producten komen die door freelance vertegenwoordigers als bijproduct kunnen worden verkocht. De boekhouding en ledenadministratie moeten door mechanisatie worden vereenvoudigd. Het personeelsbestand moet zowel wat betreft aantal en niveau daaraan worden aangepast.

Besloten wordt dat de Hr. Habers in de A.V. voor wat de techniek betreft de zienswijze van het H.B. naar voren zal brengen en tevens zal ingaan op de mechanisatie, die door het misleidende gebruik van het woord „computer” bij de leden niet helemaal duidelijk is overgekomen. Verder dat het H.B. het voorstel tot quotumverhoging, waartoe op redelijke gronden is besloten, onverkort zal handhaven.

DARRENVERZAMELPLAATSEN, OOK IN NEDERLAND ?

In het maandschrift voor Bijenteelt van december 1971 en januari 1972 heeft een verslag gestaan over een lezing van Prof. Dr. F. Ruttner over darrenverzamelplaatsen.

Sindsdien heeft het onderzoek naar dit merkwaaardige gedrag van de darren niet stilgestaan. Er zijn aanwijzingen gekregen, die er op duiden, dat de paring tussen koningin en de darren op de verzamelplaatsen plaats vindt.

Over het oriënteringssysteem, dat koningin en dar gebruiken om een verzamelplaats op te zoeken is echter nog steeds niets bekend.

Om de vraag: „Hoe vinden darren en koningin een verzamelplaats" te kunnen beantwoorden, is er een nauwe samenwerking tussen het bijeninstituut van Prof. Dr. F. Ruttner in Oberursel (Duitsland) en het Laboratorium voor vergelijkende fysiologie in Utrecht ontstaan.

Om dit onderzoek zo goed mogelijk te kunnen laten verlopen, zouden we gaarne in contact komen met imkers, die in Nederland een darrenverzamelplaats kennen. We beschikken over meldingen van verzamelplaatsen in, onder andere, Duitsland, Oostenrijk, Frankrijk, Engeland en Amerika, maar als we dichterbij huis ook verzamelplaatsen zouden kennen, zou dat het onderzoek zeer vereenvoudigen.

Dus imkers, als u meent dat het bij u in de buurt regelmatig tussen twaalf en vier uur 's middags op mooie zomerse dagen zoemt, alsof er een zwerm vliegt, maar u ziet niets vliegen, gooi dan eens een steentje omhoog en kijk of u de darren erop af ziet komen.

Als u meent iets gevonden te hebben, bericht ons dan a.u.b. even.

drs. J. P. v. Praagh,
Lab. v. vergelijkende fysiologie,
Jan van Galenstraat 40, Utrecht,
tel. 030-715544-t.s.t. 440.

Bij voorbaat dank voor de moeite en de medewerking.

UITSpraak IN Hoger Beroep over een GEVAL VAN SPUITSCHADE

Een jaar geleden werd door ir. J. Mommers in dit blad geschreven over een rechtszaak, die betrekking had op een geval van massale sterfte van bijenvolken door een bespuiting met parathion op bloeiende vruchtbomen.

De Economische Politierechter te Maastricht veroordeelde toen de heren D. te Stein (L.), de één als opdrachtgever, de ander als uitvoerder van de bespuiting, tot boetes van resp. f 1000,— en f 500,— wegens overtreding van artikel 13,

sub 3 van de Bestrijdingsmiddelenwet. Zij hadden niet de nodige zorgvuldigheid in acht genomen, waarbij schade toegebracht werd „aan dieren, waarvan de instandhouding gewenst is". Genoemde heren hadden binnen de daarvoor gestelde termijn hoger beroep aangetekend tegen deze uitspraak. Op 4 februari 1974 diende de behandeling van deze beroepszaak voor het Gerechtshof te Den Bosch. Na uitvoerig verhoor van alle betrokkenen vroeg de Procureur-Generaal het indertijd gevelde vonnis van de Economische Politierechter te Maastricht te bevestigen.

Conform dit verzoek heeft de Economische Kamer van dit Gerechtshof inmiddels uitspraak gedaan. Eén van de imkers, die zich civiel partij had gesteld, kreeg opnieuw zijn schadeclaim van f 500,— toegewezen. De andere imkers kunnen nu via de kantonrechter proberen hun schade vergoed te krijgen.

Ter bescherming van de bijen en mede ten behoeve van de strafbaarstelling, is inmiddels op de verpakking van een aantal voor bijen giftige middelen, waaronder parathion, duidelijk vermeld, dat men hiermee niet in open bloemen mag spuiten.

Moge ook deze rechtszaak ertoe bijdragen, dat in de toekomst het aantal gevallen van doding van bijen en andere nuttige insecten door een opzettelijk verkeerd gebruik van bestrijdingsmiddelen nog verder afneemt.

De Rijksbijenteeltconsulent,
ir. J. J. Pettinga.

Van het Secretariaat

De secretaris-penningmeester de heer G. v. d. Weert is enige weken met ziekte verlof. Wij wensen hem een spoedig en algeheel herstel toe. In deze periode van zijn afwezigheid vragen wij onze leden geduld uit te oefenen wat betreft de afwikkeling en beantwoording der correspondentie. Als waarnemend secretaris zal voorlopig elke donderdag aanwezig zijn op het Bijenhuis het Dagelijks Bestuurslid dhr. C. Pater Jzn. De leden wordt daarom verzocht op de andere dagen zo min mogelijk te bellen naar het Bijenhuis.

Suiker bestellen

De afdelings-secretariaten hebben inmiddels bericht ontvangen over de suikerlevering 1974. De suikerbestellingen van de afdelingen dienen uiterlijk 27 mei bij het Bijenhuis binnen te zijn. Uw bestelling wordt pas genoteerd als ook het geld voor de suiker binnen is. Nabestellingen zijn 6 cent per kg duurder en worden niet franco geleverd.

Nieuwe leden en Groentjes

Nieuwe leden zijn van harte welkom maar kunnen om administratieve redenen pas ingeschreven worden als ook de contributie zijnde f 12,50 per lid en f 6,25 per jeugdlid of gezinslid is betaald aan het Bijenhuis. Pas dan kunnen de Groentjes aan de nieuwe leden worden toegezonden. Een advies dus aan de afdelingsbestuurders om direct het geld voor de nieuwe leden over te maken.

Bestellen Imkersartikelen

Willen de afdelingsbesturen en imkers die imkersartikelen etc. bestellen dit zoveel mogelijk schriftelijk doen en dan links in de bovenhoek van hun brief of briefkaart vermelden BESTEL-LING.

Kort voor het ter perse gaan van dit nummer bereikte ons het droeve bericht van het verscheiden op 16 april j.l. van de vooral bij de ouderen zozeer bekende en geliefde oud-rijksbijenteeltconsulent en erelid van onze vereniging

Dr. Ir. A. MINDERHOUD

Wij komen in een uitvoering in memoriam hierop terug.

Door het H.B. lid v/d groep Drenthe, dhr. J. Snoek, Anreperstraat 107 te Assen, wordt om een goed inzicht te verkrijgen van het aantal gegadigden uit de noordelijke provincies die gaarne een cursus „Leraar Bijenteelt” willen volgen, gevraagd dit schriftelijk aan hem te willen melden.

Gegadigden moeten wel in het bezit zijn van een onderwijs bevoegdheid.

Voorlopig kan worden volstaan met opgave van naam-voorletter(s) en adres aan bovengenoemd H.B. lid.

NOTULEN ALGEMENE VERGADERING

gehouden op zaterdag 30 maart j.l. in het Postiljon Motel Utrecht-Bunnik. (Door het plotseling uitvallen van de Hr. v. d. Weert zijn de notulen door een van de H.B. leden samengesteld uit korte notities. De mogelijkheid is niet uitgesloten dat deze op ondergeschikte punten niet helemaal volledig zijn).

De voorzitter begroet in zijn openingswoord Ir. J. J. Pettinga als onze nieuwe rijksbijenteeltconsulent als mede ons erelid de Hr. J. F. Verhoeven en deelt mede dat de Hr. A. Vink door ziekte verhinderd is de vergadering bij te wonen. Hij heet Ir. J. F. R. M. Mom-

mers in het bijzonder welkom en zegt dat hem bij zijn afscheidsreceptie al veel lof is toegezwaaid. Wij willen hem echter ook hier eren ter versteviging van de band tussen hem en ons. De vergadering herdenkt staande de leden die ons in het afgelopen jaar door de dood zijn ontvallen. Gelukkig staat daar een niet onbelangrijke aanwas van nieuwe leden tegenover.

Het dieptepunt is kennelijk overschreden. Er is, aldus de voorzitter door de leden vooraf contact gezocht over de financiële problemen. Onder sommigen van u heerst verontrusting. Het H.B. heeft in zijn vergadering besloten vooraf wat voorlichting te geven. De uitdrukking „saneren of liquideren” heeft kennelijk tot onrust geleid. Men heeft echter als het ware de leden met de neus op de feiten willen drukken. De Hr. Habers, voorzitter van de commissie die zich met deze vraagstukken bezig houdt, zal daaromtrent een toelichting geven. Voorzitter zegt verder dat wij achter de feiten aan zijn gaan hollen, wat mede veroorzaakt is door de algemene ontwikkeling. Het deficit is hoofdzakelijk ontstaan door de sterk gestegen loonkosten en de sociale lasten.

Het voorstel tot quotumverhoging is gedeeltelijk een nabetaling, wat voor de toekomst moet worden voorkomen, vandaar de drastische verhoging. Afd. Handel is bezig met enkele experimenten waarvan de baten niet direct zichtbaar zijn.

Ons principe is universele service maar als de verliezen te groot worden moeten we de bakens verzetten. De tijd voor een nauwkeurig onderzoek heeft echter ontbroken. Vast staat dat afd. Handel geen winst maakt op de eigenlijke imkersartikelen en dat afd. Vereniging zich moet kunnen bedruipen uit het quotum. Het H.B. tracht te komen tot een wat duidelijker beeld, ook of de personeelsformatie aan de daaraan te stellen eisen voldoet. Het Bijenhuis biedt mogelijkheden tot een elastisch beleid. De Hr. Habers zal een overzicht geven wat als een tussenrapport moet worden beschouwd en de accountant zal de financiële vragen beantwoorden. Het rapport van de Commissie Nazien Boeken, wat niet tijdig kon worden ingezonden zal worden voorgelezen. De voorzitter zegt verheugd te zijn over de aanwezigheid van zoveel dames wat mogelijk een remmende werking op eventuele stekering kan hebben. Hij hoopt op een prettige bijeenkomst ook als er zakelijke tegenstellingen zijn en verklaart daarmee de vergadering voor geopend.

Bij het punt goedkeuring notulen vorige vergadering zegt de vertegenwoordiger van de afd. Emmen, de Hr. Meyberg, dat is genotuleerd dat deze afd. op punten bezwaren had tegen de wijziging van het H.R. Dit is niet juist, de afd. had bezwaren tegen de gevolgde procedure, waarvan acte. De notulen worden hierna goedgekeurd.

De voorzitter richt vervolgens het woord tot Ir. Mommers bij wat spr. noemde het sluitstuk rond de gebeurtenissen bij diens afscheid. Hij zeide met genoeg terug te zien op de vele contacten maar karakteriseerde Ir. Mommers als een man die je niet al te veel moet vleien. Bij het officiële afscheid heeft men u veel eer bewezen, doch men heeft niet overgedreven. Het H.B. heeft met algemene stemmen het voorstel voor uw erelidmaatschap gedaan en de algemene vergadering heeft dit nu bevestigd.

De bij het lidmaatschap behorende oorkonde zal nog worden ingelijst opdat u nog eens aan de vergadering kunt terugdenken. Wij hopen u nog dikwijls te zien op onze algemene vergadering en imkersdagen. Er zijn nog niet vervulde wensen t.a.v. de fusie, maar wij hebben getracht er het beste van te maken. Hopelijk beleeft u dat nog in de gepensioneerde staat.

In zijn antwoord zei Ir. Mommers dat hij in zijn afscheidsreceptie al had laten blijken niet gesteld te zijn op routine-onderscheidingen. Dit is echter iets anders. Spr. zei erg blij te zijn met dit erelidmaatschap. Hij achtte dit een grote eer en een reden om aan te nemen dat het werk naar genoeg was gedaan, hoewel spr. er van overtuigd was dat hij dikwijls maatregelen heeft moeten nemen die voor velen onaangenaam waren, zoals bij de bestrijding van de mijtziekte die nu praktisch verdwenen is. Het begrip dat men thans daarvoor heeft stemt tot grote voldoening. Tot één vereniging is het nog niet gekomen. Ik heb geprobeerd dit te stimuleren en het zal nog wel eens lukken. Overigens denkt spr. hierbij ook aan het verhaal van de vlaamse schrijver Ernest Claes over twee harmonieorkesten in een dorp, die onder invloed van de pastoor waren samengegaan in één korps, wat door gebrek aan concurrentie na verloop van tijd niets meer waard was. Misschien besloot Ir. M. is de concurrentie nog wel goed. Hij heeft terecht zijn hoop gevestigd op een fusie zonder nadelige gevolgen.

Voor de bespreking van het Beleid H.B. krijgt de Hr. Habers het woord voor zijn inleiding. Zijn betoog samenvattend komt dit op het volgende neer: Een commissie uit het H.B. heeft zich verdiept in maatregelen ter sanering en opvoering van het rendement gericht op de toekomst en niet kijkende naar het verleden. Het verslag van de H.B. vergadering daaromtrent is niet helemaal juist overgekomen. Besparing enerzijds is nodig om te komen tot een evenwichtige begroting.

Het modewoord „computer“ is een ongelukkige uitdrukking die aan de correctie is ontsnapt. De bedoeling is te komen tot een zekere mechanisering van de administratie die zo mogelijk zou kunnen worden uitbesteed aan een servicebureau.

Geen grote investeringen dienaangaande doen. De afdelingen uitsplitsen in een afdeling Vereniging voor de leden en een afdeling Handel, die optimaal zal moeten worden gerund.

T.a.v. de afd. Vereniging zijn er moeilijkheden met de verwerking van de ledenlijsten. Deze komen traag binnen en zijn vaak onvolledig ingevuld. Mede daardoor kost de verwerking te veel tijd. Dit heeft elders in de administratie en bij de verzending van het maandblad dan weer zijn weerslag. Gezocht wordt naar een mogelijkheid om de kosten daarvan terug te dringen. Hetzelfde geldt voor afd. Handel. Hier moet reorganisatie leiden tot een lagere loonpost. Of minder mensen of een hogere productie per man. Spr. ziet twee grote lijnen. Zuivere imkersartikelen is dat handel? Neen, dat is een verenigingszaak. Blijft over de verkoop van bijenproducten, honing, was en afgeleide producten. Hier zit een mogelijkheid tot marktverruiming en het maken van winst. Dit beleid moet gericht zijn op commerciële activiteit. Verkoop daarvan als nevenproduct voor freelance reizigers. De imkersartikelen zelf laten terugvallen op de afd. Vereniging. Zou de prijs iets te laag zijn dan komt dit in ieder geval ten goede aan de leden. De looplijnen moeten worden ingekort en de productie worden gestroomlijnd. Voor het einde van het boekjaar moet dit rond zijn. Twee administratieve krachten zijn inmiddels weg en niet aangevuld. We verwachten dat dit niet nodig zal zijn bij een gemechaniseerde administratie. Wat betreft productie en service zijn wij bezig met een prijscalculatie voor alle onderdelen.

Het zit er levensgroot in dat deze voor de timmerwerkplaats nog wel dekkend zijn. Als de kostenberekening er is zal ook de prijs aangepast moeten worden. Als het artikel te duur wordt prijzen we ons

uit de markt. Dat heeft ook weer consequenties voor het personeel. De kosten van een gemechaniseerde administratie bedragen ongeveer f 60,— per uur.

Daarvoor zal niet meer dan één uur per week nodig zijn. Blijft over of de service gewaardeerd wordt naar het geld wat deze kost. Wij zullen ons erover beraden of de winkel gehandhaafd kan blijven.

Commissie Nazien Boeken

Het rapport van de Commissie zal in het Groentje worden gepubliceerd. De commissie wijst op het verlies van de koninginnettelcommissie en vraagt zich af of het mogelijk is een imker op het eiland op te leiden.

De Hr. A. H. Verbeek, **afd. Eerbeek** spreekt namens de hele groep Veluwe (34 afdelingen) en uit grote ongerustheid over de slechte gang van zaken en vraagt zich af hoe lang dit nog kan doorgaan. De accountant betuttelt de directeur. Dit is een taak voor het D.B. De groepsvergadering heeft over de publicatie in het financieel verslag haar afkeuring uitgesproken.

Het rapport tijdschrijven komt de vergadering belachelijk voor. Is het H.B. dan zo slecht op de hoogte van de gang van zaken? Als u zich wilt handhaven zal er niet minder maar meer service moeten worden geboden. De afd. verlangen juist steun. Een gericht en duidelijk beleid is noodzakelijk.

Afd. Handel zal een winstgevend bedrijf moeten worden met meer vrijheid van handelen voor de directeur. Een marktonderzoek is noodzakelijk. Aan de kosten is niet te ontkomen. Later zal dit geld opleveren. Met de quotumverhoging gaan de afd. accoord.

Spr. is voor koppeling van het quotum aan een prijsindex. Het lidmaatschap van de ver. moet duidelijke voordelen geven. De nota van de groep wordt voorgelezen.

De afgevaardigde van afd. **Velsen en O.** zegt waardering te hebben voor het rapport Habers. Acht het niet vanzelfsprekend dat de ver. aan handel doet. Vindt een splitsing zinvol. Wil de imkersartikelen wel afstoten maar waarschuwt voor overhaaste maatregelen. Men moet echter niet doorgaan tegen beter weten in.

De Hr. Tesink **afd. Westland** heeft waardering voor de uitgebrachte rapporten. Zij getuigen van een ernstig voornemen om tot verbetering te komen en hebben een stuk ongerustheid weggenomen. Nu komt het op de uitvoering aan. Heeft klachten over de afdoening van de correspondentie en de toezending van het maandblad. Is blij dat de administratie onder de loupe wordt genomen. Ook met het verlenen van service kan men niet onbepert doorgaan. Vraagt of we niet met een bouwpakket kunnen gaan werken. Merkt terloops op dat hij de verwelcoming van de vertegenwoordigers der andere verenigingen heeft gemist (wel uitgenodigd, doch niet aanwezig).

Mej. Jasperse **afd. Bunnik** acht de toezending van het maandblad thans juist bijzonder goed en vindt dit een compliment voor de Hr. v. d. Weert. De Hr. **Tesink**. Nieuwe leden krijgen driemaal het Groentje dan een paar maanden niet en daarna weer wel (vermoedelijk een gevolg van het feit dat de penningmeester het quotum niet op tijd heeft overgemaakt. Red.)

De afgevaardigde van afd. **Gooiland** zegt dat de afd. alle moeite doet om nieuwe leden te winnen. We krijgen onvoldoende service van het Bijenhuis. Zouden veel meer leden kunnen winnen.

De Hr. Schildwacht **afd. Kennemerland** spreekt zijn verontrusting uit over het beleid. Zal echter het vertrouwen niet opzeggen als het beleid wordt omge-

bogen. Dient een voorstel in tot meer inspraak bij de besluitvorming wat niet door de vergadering wordt overgenomen. Heeft bezwaren tegen de samenstelling van het H.B. en vraagt waarom in zijn groep geen groepsvergadering is gehouden.

De Hr. Roete **afd. Bussum** vraagt of de accountant alleen accountant is of ook administrateur. Er zijn beschuldigingen geuit over het financieel beheer (Voorz. De accountant zal straks alle vragen gelijktijdig beantwoorden). Is er wel eens gedacht aan een subsidieaanvraag bij C.R.M. (Voorz. Bij herhaling geprobeerd). De jaarstukken zijn veel te ingewikkeld.

De Hr. **Weyburg afd. Emmen** zegt dat er een andere toon klinkt en dat stemt tot optimisme. Vraagt zich af hoe het met de doelstelling van onze ver. zit. Zijn de drijfveren alleen maar financieel? Dat is een negatieve benadering. We moeten de doelstelling onder de loupe nemen. We hebben als ver. niet voldoende naar voren gekeken. Emmen is in principe niet tegen quorumverhoging, maar het H.B. zal de structuur kritisch moeten bekijken en de koe bij de horens moeten vatten. Hij zou de secr. willen ontlasten van afd. Handel en meer willen doen aan voorlichting en steun aan de afdelingen.

wordt vervolgd

Wetenschappelijk Speurwerk

NOSEMA

Helaas zijn maar al te veel imkers vertrouwd met de nadelen, die zich na besmetting van een bijenvolk met nosema, kunnen voordoen. De aandoening is een typisch parasitaire ziekte. Parasitair betekent: „naast elkaar aan zitten”. Dit houdt in dat parasiet en gastheer op elkaar zijn ingespeeld en elkaar wederzijds of eenzijdig hulp verlenen.

Normaliter gaat dit inspelen naar een evenwicht, maar het spel kan gemakkelijk ten nadele van één van de organismen worden gestoord. Vandaar dat volken aan nosema te gronde kunnen gaan.

Minder bekend is dat de parasieten tot de microsporidiën behoren. Dit houdt in dat jonge naast rijpe nosemasporen in de darmepitheelcellen van de bijen te vinden zijn.

Sedert 1953 is een antibioticum bekend, waarmee de ziekte kan worden bestreden. In de Journal of invertebrate pathology ((22-p. 364-368-1973) wordt dit onderzoek beschreven naar de wijze, waarop dit geneesmiddel, Fumidil B, de sporen aantast.

Dit proces was tot nu toe een onduidelijke zaak. Het middel tast namelijk alleen de jonge, nog onrijpe, sporen aan. Anders gezegd, het middel verhindert de afbouw van de sporewand.

Om de jonge sporen zien we, bij met Fumidil ingespoten bijen, vetbolletjes en eiwitkorrels ontstaan. Hieruit wordt, eenvoudig gezegd, geconcludeerd, dat de darmepitheelcellen hun hulpverlening aan de sporeopbouw opzeggen. Hierdoor sterft de jonge nosemaspore en herneemt de darmepitheelcel haar eigen oorspronkelijke taak.

Reeds na 24 uur zijn in de darmepitheelcellen van ingespoten bijen de eerste veranderingen te zien. Na 72 uur heeft de zieke darmepitheelcel zich hersteld.

Ja, zult u zeggen, maar de rijpe sporen zijn blijven leven.

Inderdaad, bedenken we echter, dat er in de vedrdere kringloop van de sporen nu een kink in de kabel is gekomen. De uit de rijpe sporen komende jonge kunnen wel nieuwe darmepitheelcellen aantasten, maar de nieuwe cyclus loopt mis.

En zo wordt het zieke bijenvolk weer gezond gemaakt.

Dr. Th. Botman (referent).

VUILBROED

Het Journal of invertebrate pathology, deel 22, 1973, bevat waardevolle gegevens over bijenziekten. Eén artikel gaat over de oorzaken van vuilbroed.

In de oudheid werd ziekte, evenals geboorte en dood als onafscheidelijk van (alle) leven gedacht. Men kende vier fasen: wording, leven, ziekte en dood. Zo onderscheidde men ook tussen de vier jaargetijden en zoals het na elke winter toch weer voorjaar wordt, zo, dacht men, ontstond leven uit dood. De onbekende oorzaak van ziekte werd „virus” genoemd.

De eerste, die deze visie op proefondervindelijke wijze doorbrak was Louis Pasteur. „Virus is een microbe”, zo stelde hij.

Door de ingebruikneming van de microscoop konden bacteriën toen reeds zichtbaar worden gemaakt.

De volgende spelbreker was Beyerick, die vloei-

bare, levende smetstoffen ontdekte. Zo ontstond een nieuw begrip „virus”, n.l. smetstoffen, veel kleiner nog dan microben; zelfs te klein om door microscopen te kunnen worden afgebeeld of door een filter, hoe fijn ook, te kunnen worden tegengehouden. Merken we op, dat virus verschilt van gifstof, doordat het zich in het zieke lichaam al groeiend vermeerderd. In een plant of dier, gedood door een gif, vindt men de stof nauwelijks terug. Een dier, gestorven aan virusbesmetting, bevat voldoende gif om hele volken uit te moorden. Het virus groeit.

Is vuilbroed een virus- of bacterieziekte, zo luidde de nu opkomende vraag. Men leerde, dat tal van bacteriën, die voor verwekkers van ziekte werden gehouden, slechts secundaire indringers zijn, alleen in staat om door virus verzwakte individuen aan te vallen. Je kunt ook zeggen, dat virus voor bacteriën de weg baant om hen tot ziekteverwekkers te maken.

Ook bijen hebben hun ziekten. Kalkbroed is een schimmelziekte. Daarnaast onderscheiden we europees- en amerikaans vuilbroed en zakbroed.

Bij zakbroed worden de larven geel en vervloeien tot een niet stinkend zakje met vocht. Dit afsterven gebeurt nog vóór de cel is gesloten. Het totale beeld wijst er op, dat dit een echte virusziekte is, door de vliegbijen overgedragen.

Hoe staat het met vuilbroed, was in 1912 de vraag. Men vond dat bacterievrij filtraat van vermalen vuilbroed geen smetstof meer bevat. Ongefiltreerd in de larvevoeding overgebracht worden de larven wel ziek en sterft het gesloten broed.

Alles leek duidelijk tot de electronenmicroscopieingang vond, waarmee in 1966 virusdeeltjes in vuilbroed konden worden aangetoond. Men herhaalde de proeven van 1912, echter met hetzelfde resultaat als toen verkregen. Niettemin nam men aan, dat het gevonden virus „zakbroedvirus” zou zijn. Een hierdoor verzwakt volk kan immers het slachtoffer van bacteriën worden. Ook de epidemiologie, het plotseling uitbreken van de ziekte, kon zo worden verklaard. Hier zijn we aangeland bij het boven aangehaalde onderzoek van 1973. Bij zakbroed sterven de larven nog vóór het popstadium, tenzij ze in lichte mate of door een minder virulent virus zijn aangetast. Nu krijgt de vuilbroedbakterie haar kans.

Bij de proefneming zijn zakbroedvirus en vuilbroedbacteriën reingekweekt en gescheiden of vermengd aan het larvevoedsel toegevoegd. De uitslag van de entingen was als volgt:

1. met bacteriën: sterven in het popstadium (gesloten broed);

2. met virus: sterven in het larvestadium (open broed);
3. met gemengd: sterven in het larvestadium (open broed);
4. met bacteriën plus vermalen gezonde larven: sterven in het popstadium (gesloten broed);
5. met bacteriën plus vermalen zieke larven: sterven in het larvestadium (open broed).

We zullen de vele controleproeven achterwege laten. De conclusie is niettemin duidelijk. Een bacterie kan via een virusziekte opduiken en daarna zonder virusziekte als smetstof blijven fungeren.

Anders gezegd: vuilbroed houdt (steeds) via zakbroed stand. Het meer of minder kwaadaardige ziekteverloop hangt hier evenzeer mee samen.

Hiermee is een oplossing voor vuilbroed aangetoond, die in de menselijke pathologie (influenza) al bekend was. Amerikaans- en europees vuilbroed verschillen, wat de bacteriële verwekker betreft. De nu bekende samenhang met zakbroed is in staat, ons op onze hoede te doen zijn als vuilbroed onverhoopt uitbreekt.

Dr. Th. Botman,
Amsterdam.

BIJENZIEKTE BRENGT IMKER TOT WANHOOP

De nozema heeft weer eens toegeslagen. De bijenstal van de heer Thissen te Gennep is door deze ziekte getroffen en totaal vernietigd. Een ramp voor deze 58-jarige invalide imker, die hoofdzakelijk zijn volken verhuurde aan tuinders in Noord-Limburg en door de opbrengst zijn inkomen belangrijk vermeerderde.

In een klap is hij nu niet alleen zijn volken kwijt, doch ook zijn gedeeltelijk inkomen.

Uit eigen middelen is het voor deze man onmogelijk, dit in 25-jaar moeizaam opgerichte bedrijfje van plm. 200 volken wederom van de grond te helpen.

Wij doen daarom een beroep op alle goedwillende imkers om hem te helpen met volken of zwermen die zij kunnen en willen missen.

Het adres is :

H. THISSEN,
Kleine weg 14, Gennep.

Bestuur afdeling Nijmegen.

ONZE NATIONALE KEURING NIEUWE STIJL

De eerste opgaven zijn binnen voor de Nationale Show van Imkerijprodukten 1974. U weet het, inzenden uiterlijk woensdagavond 15 mei, franco, aan het adres der afd. Bunnik-Houten, Achterdijk 22, Bunnik of aan de Fruitveiling Bunnik, Schoudermantel 15 te Bunnik p.a. Show van Bijenstand tot Middenstand.

Imkers buiten de prov. Utrecht mogen hun inzendingen meebrengen naar de Imkersdag op 18 mei a.s. uiterlijk morgens 9 uur inleveren voor wat betreft de rubriek A van Experimentele Vormgeving van Imkerijprodukten.

Inschrijfgeld 50 cent per inzending. Op verzoek van enige imkers hebben wij er nog een rubriek aan toegevoegd zijnde rubriek E-Diversen waarin ondergebracht kunnen worden datgene wat niet onder bovenstaande rubrieken is onder te brengen maar toch op de imkerij en het bijhouden betrekking hebbende.

Op de Show zijn ook Imkersartikelen en Honing verkrijgbaar. Hieronder vermelden we nog

even de rubrieken en verwijzen u verder naar alles wat gepubliceerd is in ons vorig nummer.

Rubriek

- A. Experimentele Vormgeving van Imkerijprodukten, showstukken dus waarin produkten van de bijen in zijn verwerkt zoals honing, was, propolis enz.
- B. Wasbodems, waskaarsen en wasfiguren.
- C. Honingkoek of Honinggebak.
- D. Opmaak, Verpakking en presentatie van Honing. 1 flacon, doosje of andere verpakking is voldoende.
- D. Vlechtwerk onderverdeeld in 2 groepen zijnde de bijenkorven. zwermkiepsen e.d. en Sier-vlechtwerk en andere gebruiksvoorwerpen.
- F. Diversen, waaronder vallen alle inzendingen die niet onder te brengen zijn in de voorgaande rubrieken en toch met de bijen of de imkerij te maken hebben.

Laatste nieuws van de imkersdag in Bunnik op 18 mei a.s.

De aanmeldingen voor de 45ste Nationale Imkerdag te houden op zaterdag 18 mei te Bunnik en georganiseerd door de afd. Bunnik-Houten e.o. stromen binnen. Wilt u nog deelnemen maakt u dan direct f 12,50 p.p. over op postgiro 193060 der afd. Bunnik-Houten e.o. der Ver. tot Bevordering der Bijenteelt, Achterdijk 22, Bunnik. U krijgt de deelnemerskaarten toegezonden tussen 13 en 16 mei a.s. met daarbij het Jubileumnummer van BIJENNIEUWS het orgaan van de afd. Bunnik-Houten. Hierin is opgenomen het volledige programma met alle nadere gegevens over de Show van Bijenstand tot Middenstand. Zij die per auto komen worden verzocht de aanwijzingen van de politie inzake het parkeren nauwkeurig op te volgen. Er is voldoende parkeerruimte achter het Postiljon Motel Utrecht-Bunnik vlak bij de hallen van de Fruitveiling Bunnik. U rijdt dus vlak tot aan de ingang der Fruitveiling en op dat punt wordt u verwezen naar het parkeerterrein.

Het programma

Hierover heeft u uitvoerig kunnen lezen in het aprilnummer van ons Groentje en wij garanderen u een fijne, leerzame en bijzonder interessante dag in Bunnik.

Het excursieprogramma 's middags is veelbelovend. De landgoederen Oud- en Nieuw Amelisweerd zijn in deze tijd op hun mooist en de wandeling zal dan ook bijzonder interessant

zijn in dit natuurgebied. Op de Stichtse Fruituin te Werkhoven wacht u een bijzonder programma waarvan we o.a. noemen de resultaten van diverse bestuivingsproeven, maar ook de nieuwe proeven met Malus voor bestuiving. De geleide „gewasbescherming”, gebaseerd op de biologische bestrijding zal veler belangstelling trekken, vooral omdat er ook gedemonstreerd wordt met het „klopnet”. Ook kunt u kennisnemen hoe de produktie stijgt in de fruitteelt door een dichter beplanten van vroeger 80 bomen per ha tot nu soms 2000 boompjes per ha. Zou het onverhoopt slecht weer zijn (maar dat is het nooit op een Imkersdag, en zeker in Bunnik niet) dan is er voor een even interessant binnenprogramma gezorgd door Dr. Ir. J. J. Post met zijn medewerkers. Om de keuze nog groter te maken in het excursieprogramma hebben wij ook opgenomen een excursie naar het Museum „Van Speeldoos tot Pierement”, in Utrecht welke excursie eveneens zeker de nodige bezoekers(sters) zal trekken. U behoeft zich dus niet te vervelen. 's Morgens een gezellige ontvangst met als spreker Prof. J. de Wilde die ons zeker belangwekkende dingen zal weten te vertellen. En dan alles wat er nog te zien is op de Show. Komt u zelf, kom tijdig, wij zullen u gastvrij ontvangen.

Alle nadere inlichtingen zijn te verkrijgen via tel. 03405-1305.

De lezer schrijft

Jonge moeren

Op 10 april ging ik m'n kasten eens inzien om te kijken hoe de volken door de winter waren gekomen. Mijn nieuwsgierigheid ging vooral uit naar een zevenraamskastje dat van ongeveer half maart een zeer goede vlucht had en veel stuifmeel binnenbracht. Ik had het ingewinterd op zeven broed- en honingkamerramen. Ik had het 12 kg. suiker gevoerd. Wel moet ik even melden dat het een extra zwaar volk was, naar mijn mening iets te zwaar voor een zevenraamskastje. Toen ik het controleerde bleek dat het wel in een puike conditie was.

Van de zeven broedkamerramen waren er zes met broed bezet, waarvan vier uitlopend. Maar tot mijn verbazing zag ik dat op het middelste raam drie moerdoppen met — schrik niet — levende moeren die gegarandeerd binnen een week volwassen waren geweest. Inmiddels is het volk meer ruimte verschaft. Heeft iemand anders dit al eens meegemaakt? Ik dacht wel dat dit geval het vermelden waard was. Het was 10 april. 1 april was al geweest.

A. Nijmeijer, Fjord 18,
Lelystad.

KASTEN VAN KUNSTSTOF

Reeds enige tijd is men doende met experimenten betreffende het gebruik van raampjes en (kunst)raat van kunststof. Voor zover ik het heb begrepen zijn deze proeven tot heden min of meer mislukt, omdat de bijen ze eenvoudig niet accepteren.

Veel belangrijker echter lijkt mij de vraag of het mogelijk is bodem, buitenranden en dak van kunststof te vervaardigen. Zeker bij dubbelwandige kasten, maar denkkelijk ook bij enkelwandige — lijkt mij de interesse daarvoor bij de bijen klein. Juist het „buitenwerk" van onze kasten heeft het meeste te lijden van weer en wind en staat het meest bloot aan beschadiging, door welke oorzaak dan ook.

Er worden artikelen van kunststof vervaardigd in de meest ingewikkelde en samengestelde vormen van klein tot groot en dan dacht ik, dat de genoemde kastonderdelen in feite bestaande uit rechthoek- rechthoek latjes, plankjes en balkjes toch erg eenvoudig zouden zijn te maken van kunststof.

Ik weet van de kunststofindustrie niets af, maar vermoedelijk zal er eerst een „mal" (negatief) gemaakt moeten worden. Het is mij wel bekend, dat dit nogal kostbaar is, maar een kast voor plm. f 150,— is tegenwoordig iets, wat men ook goedkoper zelf in elkaar kan knutselen dan kopen.

Is zo'n mal er eenmaal, dan kan men — naar ik als leek aanneem — daarvan vele afdrukken maken (positief). Het enige bezwaar (behalve de eerste kosten) zie ik in de „ademing" van de kast. Mogelijk zal het 's winters in een kunststof-kast wel lekker warm zijn, maar ook vochtig en 's zomers zal het er misschien veel te warm in zijn. Dit euvel zou echter zijn te overvragen door ventilatiegaten in de afdrukken „naar te bakken", zoals we dat zien in broodrommeltjes en ijskastbakjes van kunststof.

Al met al lijkt mij dit experiment zeker de moeite waard om te proberen een firma te vinden, die dit kan en wil maken en dan zal er inderdaad voor de eerste aanloop wat geld in moeten worden gestoken.

Er zouden trouwens nog meer voordelen zijn, dan de bovengenoemde. Een kast van kunststof behoeft niet meer te worden voorzien van een „dak van zwaar zink" en bovendien zou schilderen van kasten voorgoed zijn afgelopen, aangezien de kunststof immers in verschillende kleuren kan worden „gegoten".

Zouden bodem, randen (b.v. in 2 maten) en dak niet in die grootte kunnen worden gemaakt (ik zie niet in waarom niet, als men hele caravans en motorboten maakt) dan ware altijd nog te overwegen om latjes, balkjes en plankjes pasklaar afzonderlijk te maken. Deze zouden dan als „bouw pakket" in elkaar gezet kunnen worden. Schroeven of lijmen, dat laat ik aan de vakman over.

Ik dacht, dat een en ander technisch toch niet zo'n probleem kan betekenen en zelfs al zou een kast dan nog f 150,— blijven kosten, dan nog is men door de genoemde voordelen veel voordeliger uit.

Uw reacties (en ik hoop, dat er ook een kunststoffen-fabrikant onder u of onder uw kennis is) verneem ik gaarne.

R. J. Brongers,
Lothariusstraat 19,
WIJK BIJ DUURSTEDEN.

Wat te doen bij vergiftiging van bijen door bespuitingen

Als een bijenhouder onverhoopt meer of minder ernstige schade oploopt, doordat er in zijn omgeving met giftige stoffen op bloeiende gewassen wordt gespoten, is het belangrijk, dat zo spoedig mogelijk de juiste ambtelijke instantie wordt gewaarschuwd.

In dit geval is dat de Algemene Inspectie Dienst (A.I.D.). Het is een onderdeel van het Ministerie van Landbouw en deze dienst is aangewezen voor de controle van die wetten en besluiten, die tot het terrein van dit Ministerie behoren. Ook o.a. de Bestrijdingsmiddelenwet, waarin o.a. is bepaald, dat strafbaar is diegene, die zonder noodzaak schade toebrengt aan dieren, waarvan de instandhouding gewenst is.

Verder staat op de gebruiksaanwijzing van vele bestrijdingsmiddelen tegenwoordig ook vermeld, dat het middel (erg) giftig is voor bijen en niet op gewassen met open bloemen mag worden gespoten.

Ook zijn het de medewerkers van deze dienst, die de monsters nemen van de gestorven bijen en van de bespoten gewassen; deze monsters verzegelen en opzenden aan de in aanmerking komende instituten voor onderzoek.

In het belang van uzelf als gedupeerde en van de bewijsvoering is het dus zaak, in tegenstelling met onze adviezen in het verleden, **dit niet zelf te doen!**

Wel is het belangrijk, zoveel mogelijk gegevens te verzamelen: Wie voerde de bespuitingen uit, op welk gewas, eventueel met welk middel. Hoe waren de weersomstandigheden; welke gewassen waren er nog meer in bloei, etc.

Hieronder volgt een lijst met namen en adressen van de kantoren en die ambtenaren van de A.I.D., die belast zijn met de behandeling van schadegevallen door bespuitingen.

Belt u zoveel mogelijk tijdens kantooruren; ook deze ambtenaren (of hun familieleden) zijn 's avonds of in de weekends niet altijd bereikbaar. Soms vervangen zij elkaar, maar dat kunt u niet weten.

Bewaar deze nummers goed en neem ze juist over in uw eigen opschrijfboekjes. We hopen allen, dat u ze niet nodig zult hebben.

Consulent voor de Bijenteelt,
Hilvarenbeek.

ALGEMENE INSPECTIE DIENST (A.I.D.)

Inspectie I Rotterdam

Provincies Noord- en Zuid-Holland en Utrecht.

Tijdens kantooruren:

Inspectiekantoor A.I.D.,

Scheepmakershaven 77-71, Rotterdam.

Telefoon 010 - 1194480.

Na kantooruren:

A. Versteeg, Voltastraat 19, Amersfoort.

Telefoon 03490 - 18916.

A. J. Lammers, Stationssingel 10,

Culemborg. Telefoon 03450 - 3062.

Inspectie II Zwolle

Provincies Groningen, Friesland, Drente, Overijssel en Gelderland.

Tijdens kantooruren:

Inspectiekantoor A.I.D.,

Hortensiastraat 119, Zwolle.

Telefoon 05200 - 19674.

Na kantooruren:

G. J. Post, Burg. Reijndersstr. 1b, Rolde.

Telefoon 05924 - 2051.

J. Oost, Boonk 17, Vorden.

Telefoon 05752 - 1797.

Inspectie III Tilburg

Provincies Zeeland, Noord-Brabant en Limburg.

Tijdens kantooruren:

Inspectiekantoor A.I.D.,

Stadhuisplein 360, Tilburg.

Telefoon 013 - 421310.

Na kantooruren:

J. Quist, Margrietstraat 12, Axel.

Telefoon 01155 - 1896.

H. J. J. Verhaegh, Zegersstraat 16, Horst.

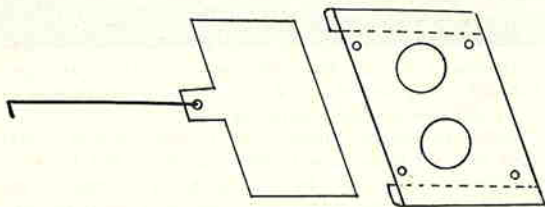
Telefoon 04709 - 2137.

Bodemventilatie

In het maandblad van april j.l. las ik het artikel van de Heer Zoet „Zo maar wat overpeinzingen". Ik las hier „Ook de bodemventilatie spreekt mij aan. Ik vraag mij alleen af hoe de

ontwikkeling van het broednest is bij open roosters in het najaar." Naar mijn mening is de bodemventilatie bedoeld om **tijdens** het reizen naar koolzaad enz. de bijen de nodige ventilatie

te geven. Aangekomen op de tijdelijke drachtbron moet de ventilatieopening op een eenvoudige manier zijn af te sluiten. Moet er op de drachtplant worden gespoten dan sluiten we de vliegopening en zetten we het bodemventilatiesysteem weer tijdelijk open. Dit laatste is van groot belang. Menig volk met afgesloten vliegopening is, wanneer op een warme dag werd gespoten, ten onder gegaan bij gebrek aan ventilatie. Het grote voordeel van de bodemventilatie komt hierop neer, dat men bij aankomst op het drachtgebied de kasten aan de bovenkant niet meer behoeft open te maken om het tot dusverre gebruikte reisraam te sluiten.

De bodemventilatie kan op vrij eenvoudige wijze als volgt worden aangebracht. In de rechtervoorkant van de bodemplank boren we op onderlinge afstand van $1\frac{1}{2}$ cm. twee gaten met een diameter van $\pm 2\frac{1}{2}$ cm. Op de bovenzijde van de bodemplank sluiten we de gaten af met een stukje bijengaas van ± 11 bij $5\frac{1}{2}$ cm. Aan de onderkant van de bodemplank maken we nu een schuif om de ventilatieopeningen te kunnen afsluiten — dan wel open te zetten. We nemen hiervoor b.v. een stuk stevige aluminiumplaat van 10 bij 11 cm. Op de lengtezijde buigen we

aan weerszijde een strookje ter breedte van 1 cm. helemaal om tot bijna tegen de onderkant en wel zover dat in de ontstane sponningen het afsluitschuifje gemakkelijk heen en weer schuift. In het plaatje met sponning maken we ook twee ronde openingen gelijk aan die in de bodemplank.

Het „sponningplaatje” wordt met behulp van vier schroefjes (koppen in het metaal laten verzinken) aan de onderkant van de bodemplank bevestigd met de sponningen naar beneden en zodanig dat de gaten in de bodemplank tegenover de gaten in het „sponningplaatje” komen te liggen. De afsluitschuif zelf maken we zodanig, dat ze gemakkelijk in de sponning beweegbaar is. De schuif zagen we zodanig uit dat in de richting van de rechter kastbuitenkant in het midden van de schuif, een uitsteeksel van een vierkante cm. zit. Van b.v. een fietsspaak maken we nu een trek- respectievelijk duwhaak voor het heen en weer bewegen van de schuif.

De spaak loopt door een gaatje in de rechteronderkant van de bijenkastwand. De spaak wordt bevestigd in een gaatje geboord in het uitsteeksel van de schuif. Aan de andere zijde wordt de spaak haaks omgebogen. De lengte van de spaak wordt zodanig gemaakt dat bij geopend ventilatiesysteem dus tijdens het reizen de haak tegen de kant van de kast aansluit en dus bij gesloten ventilatie buiten de kastwand uitsteekt. Ik wil nog opmerken dat restanten aluminiumplaat meestal kunnen worden gekocht bij een carrosseriebedrijf.

Ir. J. de Ruiter,
Assen.

Bijen vlogen in december (vervolg)

Om de stuifmeeldracht te rantsoeneren en gelijkmatig over de dag te verdelen zorgde een tijdsklok, dat achtmaal op een dag een bakje met 10 gr. stuifmeel omtuimelde, waardoor het stuifmeel voor de bijen bereikbaar werd. Zo werd dus 80 gr. stuifmeel per volk per dag verstrekt, gelijkmatig over de dag verdeeld. Een eenvoudig rekensommetje leert, dat een ambitieus bunkerimker eerst over 180 x 80 gr. (is ongeveer 14 kg) stuifmeel moet beschikken, als hij een volk van november tot mei een glorieuze wintervakantie wil bezorgen.

In het fort werden nog enkele experimenten uitgevoerd. O.a. werd nagegaan welke maas-

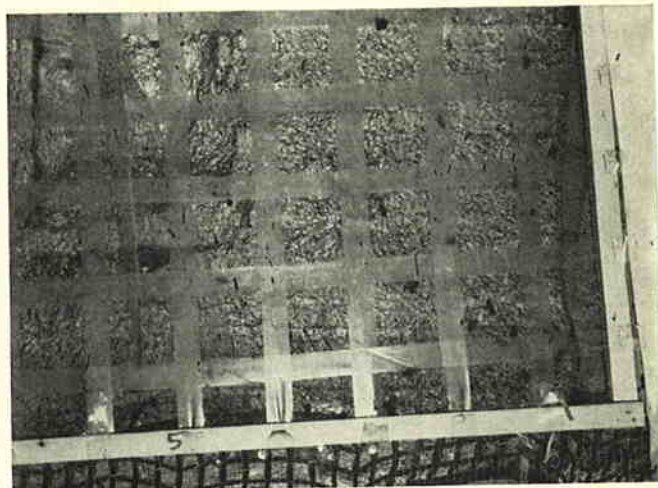
wijdte bij gaas de vlucht van de bijen belemmerde. Voorlopig kon worden vastgesteld, dat, wanneer bijen in vlucht een netwerk moeten passeren, waarvan de maaswijdte 4 x 5 cm. was, zij dit nog juist als een belemmering beschouwden, hetgeen bleek uit een vertraagde vlucht tijdens het passeren.

Wanneer bijen tegen een vluchtbelemmering aanvliegen leidt dit o.a. tot verlies van de haren, die, naar sommige onderzoekers beweren infectieziekten kunnen tegengaan.

Toen een kast werd opengemaakt zat het volk zeer rustig op de raten en bezat 4 à 5 ramen broed, dat prachtig aaneengesloten lag.

De eetsalon! Bakjes worden met 10 gr. stuifmeel gevuld. Door een tijdsklok valt op gezette tijden een bakje om, zo dat het stuifmeel voor de bijen bereikbaar wordt. 2 Bakjes (l.) zijn reeds gevallen.

In de wand van de kooi was een „venster” van een netwerk van plasticband 4 x 5 cm. De bijen vlogen er in de 2de versnelling doorheen.

Werden de mazen kleiner, dan vlogen ze niet direkt door het net heen, maar zetten zich op het band. Achter dit „venster” bevond zich de normale fijnmazige kooiwand, zodat de bijen niet konden ontsnappen.

Vanwege de kunstmatige omstandigheden waaronder de bijen verkeerden werd regelmatig tegen nosema fumidil door het voer gemengd.

De „bijenscheetjes” die zich op de vloer en gaaswand bevonden waren normaal van vorm en kleur, hetgeen dus niet op een abnormale nosema-aantasting wees (op het oog).

Hoewel deze bijenkooien vermoedelijk nooit nut zullen afwerpen voor de praktische im-

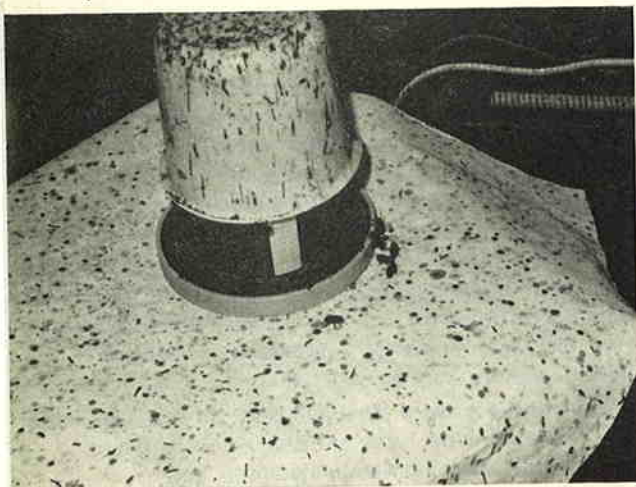
kerij, is het natuurlijk wel mogelijk in de winter onderzoeken voort te zetten, die buiten uitgesloten zijn. Een aantal bijen, die aan experimenten hadden deelgenomen, liepen voor het leven getekend over de raten.

Alles bijeen is de bijenvliegkamer een geweldig succes voor Drs. van Praagh en zijn assistenten. Naar ik meen wordt in het buitenland ook al een druk gebruik gemaakt van de gegevens.

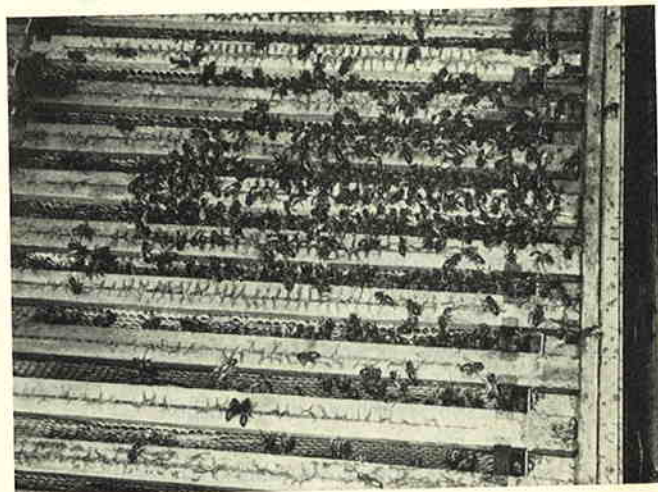
Pam.

De kroeg! Aangezien de „drank” gratis verstrekt wordt zou men de ronde vlekjes voor muntstukjes kunnen aanzien.

Een bordje met: „Laat voor het aangenaam verpozen . . . enz.” zou hier wel op zijn plaats zijn. Ik kreeg de indruk van een franse vakantie parkeerplaats.

Het volk gaf een „fruit”idee: ca. 6 ramen bezet met 4 ramen flink broed.

UIT DE JAAGKIEPS

BIJBELSE BIJEN

„Toen de oude, wijze koning Salomo zich lang genoeg terugtrok van zijn 700 vrouwen en 300 bijvrouwen om het bijbelboek „Spreuken” te schrijven, gaf hij ons de volgende aansporing: **„Eet honig, mijn zoon, want dat is goed, honigzeem is zoet voor uw gehemelte.** (Spreuken 24 : 13). Klaarblijkelijk waren de goede lieden uit de oude bijbelse tijden net zo belust op honing als Salomo, want, hoewel het woord „bij” maar viermaal in de Schrift voorkomt, het woord „honigraat” vinden we er negen maal in vermeld en „honig” niet minder dan tweeënvijftig maal.

Uitgaand van de gedachte, dat honing voor ons even goed is als hij voor Simson was, zoemen we even als bijen door het Goede Boek om naar de bijbelse bijen te kijken”.

Zo luidt de aanhef van een artikel van Gene Neill in American Bee Journal van november 1973. Hij gaat aldus verder:

Om te beginnen zullen diegenen onder u, die vrouw, dochters, vriendinnen of welke andere relaties ook hebben, die „Deborah” heten, wel verbaasd zijn te horen, dat Deborah het Hebreeuwse woord voor „bij” is. In de dagen van het Oude Testament moeten er ook al steeklustige bijenvolken zijn geweest, want toen Mozes de Israëlieten herinnerde aan hun kwaje belagers, de Amorieten, die in de bergen woonden, zei hij:

Daarop trokken de Amorieten, die dat gebergte bewoonden, uit, u tegemoet, en zij vervolgden u als bijen en versloegen u. (Deuteronomium 1 : 44).

En de psalmist beschrijft de meedogenloosheid van zijn vijanden ook met de volgende beeldspraak:

Zij omringden mij als bijen. (Psalm 118 : 12).

Omdat die Oud Testamentische bijen nog nooit van bijenkasten gehoord hadden, waren ze geneigd om zich op de wonderlijkste plaatsen te vestigen. De oersterke man Simson bijvoorbeeld, liep op een avond fluitend door een schaduwrijke laan, toen een jonge leeuw hem besprong. Maar Simson rekende snel met het beest af door het met zijn blote handen te ver-

scheuren. En, toen hij een paar dagen later op die plek terugkwam was er een bijenzwerm in het lichaam van de leeuw en ook honig. Hij haalde de honig eruit, nam die in zijn handen en ging al etende verder, waarna hij naar zijn vader en moeder ging en ook hun ervan te eten gaf. Maar hij vertelde hun niet, dat hij de honig uit het lichaam van de leeuw had gehaald . . . (Richteren 14 : 8 en 9).

Het Beloofde Land moet wel letterlijk een land geweest zijn „overvloeiende van melk en honig”, want zó wordt het niet minder dan zestien maal in de bijbel genoemd. En de honing werd er gevonden in de rotsen en in de bossen en op het veld:

Toen het volk bij het bos kwam, zie, daar vloei- de de honig . . . en er was honig op het veld. (I Samuel 14 : 25 en 26).

De honig werd gebruikt bij het bereiden van de maaltijden. En van de heerlijke en wonderbaarlijke „manna” uit de hemel wordt gezegd:

. . . de smaak ervan was als die van een honigkoek. (Exodus 16 : 31) Honing werd ook gebruikt om ambtenaren om te kopen:

Toen zei hun vader . . . neemt van het fijnste van het land en breng die man een geschenk, balsem en honig . . . (Genesis 43 : 11).

Zelfs de soldaten kregen in oud-testamentische tijden honig . . . want zij zullen wel hongerig en vermoeid zijn geworden in de woestijn. (II Samuel 17 : 29).

De profeten werden voor hun onthullingen beloond met honing: Neem tien broden mee, rozijnekoeken en een kruik honig . . . hij zal u zeggen wat er in de toekomst met de jongen zal gebeuren. (I Koningen 14 : 3).

En de priesters kregen hun belasting, hun tiende penning onder andere in de vorm van honing:

De koning beval het volk een bijdrage te geven voor de priesters. Toen brachten de Israëlieten in grote hoeveelheden de eerstelingen van al wat het veld opleverde . . . koren, most, olie, honig . . . (II Kronieken 31 : 5).

De honing van het Heilige Land vloei- de zelfs in de kanalen van de buitenlandse handel:

Juda en het land van Israël dreven handel met u (Tyrus) . . . mirre, honig leverden zij voor uw koopwaar. (Ezechiël 27 : 17).

En, voordat zijn muren instortten, was de stad Jericho een bekende producent niet alleen van honing, maar ook van een voortreffelijke soort kunsthoning, die gemaakt werd door de vruchten van bepaalde palmbomen uit te persen.

Als in die goede oude tijd een man zoete nie-

mendalletjes fluisterde in het oor van zijn geliefde, kreunde hij:

Van honigzeem druppelen uw lippen, bruid, honig en melk zijn onder uw tong . . .
(Hooglied 4 : 11).

De verleidelijke liefdeszang van de duistere vrouwen klinkt altijd voor de mannen, want

Van honigzeem druipen de lippen van de vreemde vrouw, gladder dan olie is haar gehemelte. . .
(Spreuken 5 : 3).

Net als nu waren er vleierij en lieve woordjes: Vriendelijke woorden zijn als honigzeem, zoet voor de ziel en medicijn voor het lichaam.
(Spreuken 16 : 24).

In vroeger dagen was het al zoals het nu nog is: honing doet ons gestel wonderlijk veel goed.

Toen Jonathan op zekere dag door het bos dwaalde, was er honig op het veld . . . Hij strekte zijn stok uit die hij in de hand had en doopte de punt in de honigraat; daarop bracht hij de hand aan de mond en zijn ogen stonden weer helder. (I Samuel 14 : 25 en 27).

Reeds 700 jaar voor diens geboorte voorspelde Jesaja van Jezus: Melk en honig zal hij eten (Jesaja 7 : 15) en zelfs na Jezus' dood en opstanding, toen zijn leerlingen Hem zagen, . . . gaven ze hem een stuk van een gebakken vis en een stuk raathonig. En hij nam het aan en at ervan voor hun ogen. (Lukas 24 : 42 en 43).

En tenslotte de oude Johannes de Doper, die zo bekend is om het merkwaardige kluizenaarsdiët waarvan hij in de woestijn leefde: zijn voedsel bestond uit sprinkhanen en wilde honig. (Mattheüs 3 : 4).

Neill besluit zijn beschouwing over bijbelse bijen met de volgende woorden:

Of u, lezer, nu gestoken wordt door een bij en een pijn voelt „als van een doornenvuur” of dat u zich verlustigt in de manna-achtige verrukking van de gloriëuze kleine gouden cellen, uitgespreid over een knapperig warm beboterd broodje, denk daarbij dan eens aan uw groot oudherkomstig erfgoed: de bijbelse bijen. G.

Koninklijke hoornaar

Oudere bijenboeken verzuimen nooit om de wespen te schilderen als doodsvijanden van de imkers, die te vuur en te zwaar verdelgd moeten worden. Het zou dwaas zijn te zeggen, dat de imkers alléén de hoornaars hebben uitgeroeid.

Nu ze zo goed als uitgeroeid zijn, schijnen zelfs de imkers daarvan te schrikken.

In Die Biene schrijft de bekende F. Ruttner een

artikel, waarin hij opkomt voor „het koninklijke dier, de hoornaar.” Hij heeft ze zelfs in zijn laboratorium gekweekt. De in de herfst geboren koninginnen en darren van de hoornaar hebben gepaard. (Ze doen dat zonder meer ook in kleine kooien.) Ruttner heeft dozijnen van deze bevruchte hoornaarkoninginnen ingewinterd. Hij doet dit niet om het land te overstroomen met hoornaars, maar „om althans in enkele gebieden dit met uitroeiing bedreigde dier in stand te houden.”

(Onze oude bijenboeken kenden nog méér bijenvijanden: spinnen, muizen, mezen, mussen, zwaluwen, spechten, mieren, doodshoofdvinders, egels en padden onder andere . . .)

Nieuws over koninginneteelt

De koninginneteelt van onze Zwitserse collega's wordt al sedert geruime tijd in nieuwe banen geleid. Dit brengt met zich mee, dat oude „waarheden” overboord worden gezet en dat nieuwe waarheden hun plaats innemen. Vroeger meende men, dat de Zwitserse bevruchtungsstations voldoende geïsoleerd waren om paring met vreemde darren onmogelijk te maken. Nu weten we wel zeker, dat dat niet zo is. Vroeger meenden (niet alleen de Zwitserse) imkers, dat de koningin slechts met één dar paart. Het feit, dat die „waarheid” achterhaald is, maakt de teelt veel onoverzichtelijker.

Vroeger meende men, dat de darrevolken, die men op een bevruchtungsstation plaatste, het beste koninginnen konden hebben, die elkaars zusters zijn. Ook daarvan komt men nu terug.

Professor Kobel, de grote man van de Zwitserse koninginneteelt, schrijft in Blau april 73, dat het ongetwijfeld veel doelmatiger is, als we op de bevruchtungsstations géén zusterkoninginnen plaatsen, maar een mengelmoes van koninginnen van verschillende teeltlijnen. Dit verlangt weliswaar de resultaten van onze selectie-arbeid, maar het voorkomt dat we te doen krijgen met gevaarlijke nevenverschijnselen.

In een slotbeschouwing zegt Kobel, dat de koninginneteelt veel moeilijker is dan bv. het telen van rundvee, varkens en kippen. Zijn de moeilijkheden bij de koninginneteelt zó groot, dat we die teelt aan wetenschappelijk gevormde specialisten moeten overlaten? vraagt hij zich af. Hij beantwoordt die vraag ontkennend. In de eerste plaats heeft zijn land geen instituut, dat zich met deze subtiele genetische onderzoeken zou kunnen bezighouden. (Dat geldt ook voor Nederland.) Heeft het dan zin, dat gevorderde imkers doorgaan met de koninginneteelt? Ja, zegt Kobel zonder aarzelen. Ze zullen weliswaar bij

hun selectie niet zo snel vooruitkomen als de geschoolde genetici, wat betreft het bijeenbrengen van gewenste eigenschappen en het uitschakelen van ongewenste eigenschappen. Ze telen echter op een veel **bredere grondslag**, als ze uitgaan van het beste teeltmateriaal dat beschikbaar is. Daardoor lopen ze ook minder gevaar om waardevolle erfelijke eigenschappen uit te schakelen.

Aan het eind van zijn artikel geeft Kobel nog een goede raad: we moeten ons niet laten ontmoedigen als alles niet precies zo verloopt als we verwacht hadden. We krijgen onvermijdelijk wel eens een „terugval” omdat we het ingewikkelde vereringsgebeuren niet in zijn geheel kunnen overzien.

De zwarte bij

In de Franse Landes, een groot bos- en heidegebied, heeft men al een tijdlang voorbereidingen getroffen voor een doelbewuste teelt en selectie van de zwarte bij, die in deze streken inheems is . . . of wàs. Het teeltstation is gevestigd bij het laboratorium te Sabres. In Revue Française juli-augs. '73 vonden we hier een eerste artikel over. Men vraagt zich af, of de oude Landes-bij nog bestaat of dat men zich zal moeten werpen op het verbeteren van de bestaande locale bijen.

Dr. J. Louveaux van het bijeninstituut te Bures-sur-Yvette heeft het probleem van de heidehoningproductie in de Landes in studie. In Bee-world no. 3 1973 zegt hij over dit werk o.a.:

Het zou dwaas zijn te menen dat de locale bij, die reeds goed is aangepast aan het klimaat van een gebied, noodzakelijk de beste bij is voor de imkers in dat gebied. De bij is namelijk aangepast aan het succesvol volbrengen van haar **eigen** jaarlijkse levenscyclus in dat gebied en niet aan het bevoordelen van de **imker**.

Als de Landes-bij in het voorjaar maar een povere aanblik biedt, komt het waarschijnlijk doordat een vroege ontwikkeling der volken **in dit gebied** een „biologische fout” zou zijn, die tot verkwisting van de voedselreserves leidt.

Daarentegen heeft een bij, die afgestemd is op vroege drachten, betrekkelijk weinig behoefte aan late drachten en ze sluit die niet in in haar „programmering”. De bijen van de Lüneburger heide bv., zijn praktisch verdwenen omdat ze **buiten hun eigen gebied** weinig waarde hebben. De oorspronkelijke bij van de Landes verkeert in een overeenkomstige positie.

Dr. Louveaux jaagt dus niet, zoals zovele imkers, de illusie na van een bij, die **onder alle**

omstandigheden van dracht en weer de beste is. Hier volgt nog een van zijn uitspraken, die voor koninginnetelers waardevol zijn: Bijen, die de imker op de zomerdracht uitstekend bevallen, kunnen hem best tegenvallen op de voorjaarsdracht, en omgekeerd. De wijdverbreide meningsverschillen onder de imkers wat betreft de waarde van volken van verschillend ras of verschillende herkomst, zijn voor een deel terug te voeren op het feit, dat geen enkele bij aangepast kan zijn aan **alle** omstandigheden.

Dat dr. Louveaux zich zo intensief met de bij van de Landes bemoeit, is stellig een gevolg van het feit dat het een gebied betreft van meer dan een **miljoen ha** met als hoofddracht de heide. Het loont de moeite om een bij te zoeken, die in dit enorme gebied met in hoofdzaak één drachtpatroon, het beste past.

Raammaten

In Duitsland is weer eens een storm losgebroken over de maten der raampjes. Als men de, soms nogal verhitte, betogen leest van de voor- en tegenstanders van eik der vele raammaten die Duitsland kent, ontkomt men niet aan de indruk, dat je op reuzenooften kunt rekenen als je maar de aanbevolen raammaat gebruikt.

Bijenteeltonderwijzer Brust trachtte in Rheinische mei 1973 de gemoederen te kalmeren. Aan het slot van een rustige beschouwing zegt hij o.a. dat de imker die de volken behandelt, de intensiteit van de dracht en het weer tijdens de dracht, maar óók het weer in de periode waarin de haalbijen gekweekt worden, de beslissende factoren zijn. De kasten en raammaten zijn van ondergeschikt belang. Helemaal zonder belang zijn ze natuurlijk niet. Voor de **bijen** zou, volgens Brust, een flink groot **vierkant** raam het beste zijn. De honing wordt voor een belangrijk deel in het boven stuk van dat vierkante raam opgeborgen. Maar, de op die wijze opgeborgen honing kan de imker niet gemakkelijk oogsten. Door nu het grote vierkante raam in tweeën te delen, voorkomt de imker dat bezwaar. De honing komt in het bovenste raampje en de imker kan die zonder meer verwijderen en na het slingeren leeg terughangen.

Overigens zijn we dikwijls veel te theoretisch als we over raammaten praten, vindt Brust. De bijen hebben het vermogen om zich in hoge mate aan te passen aan de vorm van hun nestholte. De theoretici gaan graag uit van de absolute bolvorm van het broednest. Maar wie wel eens een bijennest in een holle boom heeft gezien weet wel, dat de koningin niet ophoudt met leggen als ze daarin een kogelvormig broednestje heeft aangelegd omdat ze, het koste wat

het wil, die bolvorm van het broednest wil bewaren.

Trouwens, als we uitgaan van het bolvormige broednest, zouden we geen vierkante ramen moeten hebben maar hoge ramen, om de honinggordel boven het broednest plaats te bieden. Waarom praten de raamhervormers eigenlijk zelden of nooit over een hoog raam?

(De Duitsers hebben nog veel van achteren behandelbare kasten, die niet naar believen ver-

groot kunnen worden. De kwestie van de raammaat rijpt bij zo'n kast natuurlijk veel meer dan bij de stapelkasten als de simplex en de spaarkast, waarin je zowel het broednestgedeelte als de honingruimte naar believen kunt aanpassen aan de omstandigheden.)

Na het lezen van de opmerkingen van Brust vatten de theoretici onder de strijdende partijen in Duitsland misschien ook de praktijk weer een beetje in het oog.

AFDELINGSNIEUWS

AFDELING BOSKOOP

Op 1 maart j.l. hield de, toen nog correspondentschap zijnde, afdeling BOSKOOP e.o. haar eerste ledenbijeenkomst sinds jaren.

O.a. werd deze avond, naast de gebruikelijke „bijenpraat“, de bijenfilm van Hans v. d. Post uit Oegstgeest getoond welke bij de aanwezigen veel waardering oogstte.

Tevens ging in de loop van de maand maart de eerste in Boskoop te houden Bijenteeltcursus voor Beginners van start. Aan de 17 deelnemers hopen wij in september a.s. het getuigschrift te kunnen uitreiken.

Jan de Frankrijker.

daan worden in de bijenteeltbladen. Tot leden van deze werkgroep werden benoemd Mevr. de Lange, Bilthoven, Mevr. M. M. v. Dijk-Oosten, Zeist, Mej. L. Jasperse, Bunnik en de heren G. Veldhuizen, R. Veldhuizen, en J. v. d. Steen uit Soest, Dhr. H. v. Essen, Bilthoven, B. Kooy en H. v. Someren, Bunnik, P. H. de Hartog, IJsselstein.

Het secretariaat is bij de afd. Bunnik-Houten, Acherdijk 22, Bunnik, tel. 03405-1305. De algehele leiding berust bij het hoofdbestuurslid voor de prov. Utrecht.

STICHTSE WERKGROEP NOSEMA GESTART

Op vrijdagavond 5 april j.l. is in de provincie Utrecht een werkgroep Nosema bestrijding en onderzoek ingesteld. Vele imkers uit de hele provincie waren deze avond naar Houten gekomen om dit nader te bespreken. Onder leiding van Hoofdbestuurslid C. Pater Jzn. werden deze avond de hoofdlijnen en het werkprogramma vastgesteld.

De werkgroep zal in eerste instantie het voorkomen van de nosema in de praktijk gaan onderzoeken, wat zal inhouden in de eerste plaats een inventarisatie over het optreden van Nosema en onder welke omstandigheden. Vrijwillige medewerking van een groot aantal imkers werd reeds toegezegd en op vrijwillige basis zullen een aantal bijenstanden regelmatig op Nosemabesmetting worden onderzocht.

Preventieve bestrijding zal voorlopig voorop staan, dus gericht op het voorkomen van de ziekte. Nauw overleg zal plaats vinden met het Consuleringschap voor de Bijenteelt en andere instituten op dit terrein. Van de werkzaamheden zal regelmatig verslag ge-

AFD. DIEREN

DRUKBEZOCHTE FILMAVOND

De filmavond, die onze afdeling donderdag 11 april in Zaal de Klok te Dieren hield, is een groot succes geworden: Niet minder dan 103 personen bezochten deze interessante avond. De voorzitter, de heer J. A. Brouwer verwelkomde de vertegenwoordigers van de afdelingen uit de omgeving, o.m. uit Velp-Rheden, Eerbeek, Loenen, Brummen en Doetinchem, de vele andere belangstellenden, de eigen leden en in het bijzonder de heer J. J. Pettinga, die de te vertonen films zou toelichten. De heer Pettinga gaf hierna in een kort exposé uitleg over de eerste film "The mating behaviour of the honeybee", die ons prachtig liet zien hoe de bevruchting van de koningin door de darren in de lucht in zijn werk gaat. Dit paringsgedrag was tot voor kort een groot geheim, maar dank zij het prachtige werk van een onderzoekteam van de University of California is dit geheim aan de natuur ontfutseld. Door koninginnen aan een draad te lijmen of op te sluiten in een kooitje. Zelfs door buisjes met koninginnegeur in te smeren kon men zien hoe de darren de koninginnen van achteren benaderen, het achterlijf krommen en op hetzelfde ogen-

blik dat de zaadlozing plaats vindt, verlammen achterwaarts omslaan en loslaten. Na de pauze, waarin vele vragen werden gesteld en een kopje koffie werd aangeboden, werd nog een kleurenfilm over het bijenleven in het algemeen vertoond. Deze film, met vele detailopnamen van o.m. het uitzweten van de wasplaatjes, het bouwen van de raat en het eitjesleggen van de koningin, was vooral interessant voor de natuurliefhebbers, die ook in grote getale aanwezig waren. Na afloop dankte de voorzitter de heer Pettinga voor deze films en de explicatie en overhandigde hem een geschenk onder couvert, bestemd voor de verbetering van de omheining van de Ambrosiushoeve, die veel van wildschade te lijden heeft. De heer Pettinga dankte de afdeling hier hartelijk voor en zei dat de vertoning van deze film en andere lezingen alleen mogelijk is als enkele afdelingen dit gezamenlijk doen, omdat door het ontbreken van assistentbijenteeltconsulenten het ondoenlijk is geworden dit voor elke afdeling apart te doen. Daar is mijn tijd te kostbaar voor. De heer A. de Bruin, die de van de Prinses Beatrixschool geleende 16 mm projector bediende, kreeg als dank van de voorzitter enkele flacons heidehoning. Een goed besluit van een prachtige filmavond.

Met vriendelijke groeten,

Hoogachtend, A. J. de Reus,
secretaris.

AFDELING HAREN PATERSWOLDE E.O.

In het afgelopen winterseizoen werden 4 vergaderingen gehouden, die door plm. 50% van het ledental werden bijgewoond.

De voorzitter Ir P. G. Norg vertoonde dia's van de korfvlechtcurcus van het vorig seizoen, van het bezoek aan het bevruchtigstation op Schiermonnikoog en van diverse drachtplanten.

Een commissie werd benoemd om propaganda te maken voor de imkerij en ter verhoging van het ledental.

In iedere vergadering werd een bepaald onderwerp ter discussie gesteld, zoals kunstraatbehandeling, bodemventilatie, huisvesting van de bijen enz.

Het waren zeer geanimeerde bijeenkomsten.

De leden van onze afdeling zien het komende seizoen met enthousiasme tegemoet".

G. van Huffelen,
Molenweg 16, Haren.
Secretaris.

AFDELING STEENWIJK & OMSTREKEN

Op woensdag 13 maart j.l. hield de afdeling Steenwijk & Omstreken een feestelijke bijeenkomst ter ere van de huldiging van ons lid de heer J. Wesselon.

De heer Wesselon is n.l. reeds vanaf 1927 lid van de vereniging, eerst van de afdeling Frederiksoord en vanaf de oprichting in 1936 van onze afdeling.

Aan H.B. lid de heer Habers de eer om ons lid te vereren met de zilveren draagmedaille met lint en met inscriptie.

De heer Habers roemde uitvoerig de kwaliteiten van ons lid, die ook jaren bestuurslid van onze afdeling is geweest en ging verder de imkersloopbaan van de heer Wesselon de revue laten passeren.

— een jonge vrouw die erg reumatisch was aangelegd 2 keer per week door een bij laten steken,

— het slingeren van honing — een slinger was nog al prijzig in die tijd — met een rechte stok van $\pm$ 1,5 m. lengte met daaraan bevestigd een deksel van een broodtrommel,

— het reizen met veel hindernissen naar Giethoorn en Kalenberg, en in de oorlog naar de heide van het Wapserveense veld met paard en wagen, terwijl een vlak in de buurt liggend duits vliegveld door de engelsen werd gebombardeerd,

— ook werd stil gestaan bij het feit dat jaren geleden een vrachtwagen met 120 bijenvolken op doorreis van de koolzaad te Steenwijk omsloeg. Een geweldige chaos maar ook zwermen zo groot als een manskerel.

— ook mag het gezegd worden dat onze vriend nog nooit een imkersdag heeft gemist uitgezonderd een keer toen hij naar zijn kinderen in Australië was.

De gezellige bijeenkomst werd besloten door het vertonen door onze jubilaris van dia's van een reis om de wereld welke hij enige tijd geleden maakte.

D. Dijk, secretaris.

ONZE IMKERSAGENDA

16-18 mei	Bunnik driedaagse show en honingmarkt in de hallen van de fruitveiling Bunnik.
18 mei	Nationale Imkersdag te Bunnik.
22 juni	Bijenmarkt IJsselstein.
16 juli	Bijenmarkt Veenendaal.
7 augustus	Bijenmarkt Epe.
21 september	Bijenmarkt Ughelen.

Alle materiaal dat U nodig heeft voor de MODERNE BIJENTEELT kunnen wij U uit ruime voorraad leveren van alleen de beste fabrikaten. Ondanks diverse verhogingen noteren wij voor U de **laagste prijzen**.

Vraagt onze nieuwe prijslijst 1974. Wij zenden U die dan omgaand gratis toe. U betaalt echt bij ons niet teveel.

N.B. Ook komen wij weer op de te houden bijenmarkten met een ruime sortering materialen. Ook kunt U dan weer Uw ruwe en zuivere was ruilen voor kunstraat.

Vanaf heden is de prijs van onze kunstraat zowel broed- als honingkamerformaat f 14,— per kg.

BIJENSTAND H. T. VAN DAM & ZON

Jubbega Friesland — Telefoon 05165 - 382

H.H. IMKERS

Zend vanaf heden al uw

RUWE RAATWAS

rechtstreeks of in verenigingsverband naar . . .

HONINGZEMERIJ

W. van 't LAND

Telefoon 2607 Barneveld

Desgewenst KUNSTRAAT terug.

U zult zien, wij betalen de hoogste prijs.

BIJENSTAND „DE BIJENKORF” TE EEMNES

Prima kwaliteit - Lage prijzen.

Kunstraat f 12,— per kg., Schepkorven f 14,—,
Honingslingers f 230,—, Snijkransen f 16,50,
Dubbele honingzeven f 13,50, Berokers f 33,50,
Bijenpijpen f 16,50, Rotan vlechtband f 11,50
per kg. enz. enz.

Tevens kunt u op onze proefbijenstand alles aan de weet komen, betr. plastic bijenkasten en verdere nieuw uitgekomen preparaten op bijenteeltgebied.

Prijscouranten zenden wij u op aanvraag.

Bijenstand en magazijn „de Bijenkorf”
sinds 1897

O. E. BRULLEMAN - Meentweg 103, Eemnes
(Utrecht) - Telefoon 02153 - 6704

SPEURBIJTJES

Tarief: tot 20 woorden f 4,50 elke 4 woorden meer f 0,20. Bij vooruitbetaling te voldoen op gironummer 84 68 01 van de Vereniging tot bevordering der Bijenteelt te Wageningen. Inzendtermijn vóór de 10e van de maand.

TE KOOP: 50 prima volken met of zonder kasten; Afstandsrepen f 1,75 p.p. Kastverbinders f 0,50 p. st. Drieraamshoningslinger. S. AARDEMA, Molenlaan 29, Ureterp (Fr.).

TE KOOP: wegens afschaffing 6 bijenkasten waarvan 4 bevolkt. J. EIZING, Mepperstraat 31, Zweelo (Dr.). Telefoon 05917 - 464.

AANGEBODEN: Kaukasische Koninginnen. Zeer zachttaardig en zwermtraag. Teeltmoeren f 40,—, Standbevrucht f 20,—. Levering ca. eind juni. P. J. ROMEIJN, Torenlaan 14, Zeist. Telefoon 03404 - 16501.

TE KOOP: enige bijenkasten met of zonder bijen. L. ELTING, Smalbroek 20, Beilen. Telefoon 05930 - 2618.

TE KOOP: gebruikte bijenkasten, slinger (3-raams) en een honingspers. A. MULDER, Rechte Swijnswei 27, Nijbeets post Drachten. Telefoon 05128 - 501.

TE KOOP: prima bijenvolken in Simplex maat kasten. T. A. KOOLEN, Rietstraat 30, Emmeloord. Tel. 05270 - 2087.

TE KOOP: Bijenvolken in kasten op zesramen en in korven, sterke gezonde volken. Antieke wasvormen en emmers, van rood koper, Drentse boerenkastjes en strokasten. H.V.S. kasten met ramen en kunstraat. Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen. Sinds 1896. Telefoon 03462 - 1303.

TE KOOP GEVRAAGD: Ruwe en Zuivere Bijenwas. Honing en Waszemerij „DE BIJENKORF” Eemnes. Telefoon 02153 - 6704.

GEVRAAGD: Bijenvolken in kasten en korven, complete bijenstanden, slingers, lege kasten en korven, suiker, observatiekasten, was ruwe of zuiver, honing, broedkamers en honingkamers, raampjes en alles wat u verder verkopen wilt. Wij betalen contant en halen alles bij u thuis af met eigen vervoer. Het van ouds bekende adres om zaken mee te doen. Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen. Telefoon 03462 - 1303.

TE KOOP: Heidehoning, Lindehoning en Koolzaadhoning steeds met de hoogste onderscheiding bekroond. Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen. Telefoon 03462 - 1303.

TE KOOP: Prima sterke bijenvolken in kasten, korven en op ramen. Bijenstand „DE BIJENKORF”, Meentweg 103, Eemnes. Telefoon 02153 - 6704.

VOOR ALLE IMKERSARTIKELN naar Bijenstand „DE BIJENKORF”, Eemnes. Telefoon 02153 - 6704. Tevens hebben wij nog wat honing voor de wederverkoop.

TE KOOP GEVRAAGD: Bijenvolken zowel korven en kasten en verdere imkersbenodigdheden. Alles tegen contante betaling en aan huis afgehaald. Bijenstand „DE BIJENKORF” sinds 1897, Meentweg 103, Eemnes, (Utrecht). Telefoon 02153 - 6704.

WIJ KOPEN: Inlandse bijenhoning, Ruwe- en Zuivere bijenwas. Propolis. Honing- Waszemerij „ARKADIA”, Lochem. Telefoon 05730 - 1827/2219.

HET ZEISTER KRUIDENHUIS koopt al uw Hollandse honing tot f 4,50 per kg. Bergseweg 43a, Zeist. Telefoon 03404 - 21107.

ALLES WAT VOOR EN BIJ EEN BIJ NODIG IS. SIMPLEX-KASTEN: dubbelwandig, met 2 broedkamers, dak met zwaar zink, keurig geschilderd groen met witte banden, een sieraad ou uw bijenstal f 58,— met 3 broedkamers f 82,—.

BUCKFASTKASTEN: prachtkasten hoeken gezwaluwstaart, broed- en honingkamer met ramen, naar keuze groen of wit geschilderd f 52,—.

Ronde korven, zwermklepsen, Bijenkap of sluier, Dathepijpen, Honingzeven. Ontzegelmessen, Kunstraat, Vlechtriet, Slingers enz.

Het van ouds bekende adres. Bijenpark BRULLEMAN, Zandpad 42a, Breukelen. Telefoon 03462 - 1303.